

bepaalde mate gefinancierd moeten worden, bijvoorbeeld uit het in COM(1998) 769 def. voorgestelde budget of uit andere EU-bronnen.

4.4. Ten slotte doet de Unie er goed aan internationale organisaties als de IMO van de ontwikkelingen op de hoogte te houden. Dat zal er hopelijk toe leiden dat zij het EU-kader internationaal als voorbeeld nemen.

Brussel, 28 april 1999.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. RANGONI MACHIAVELLI

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 92/117/EEG inzake maatregelen voor de bescherming tegen bepaalde zoönoses en bepaalde zoönoseverwekkers bij dieren en in producten van dierlijke oorsprong ten einde door voedsel overgedragen infecties en vergiftigingen te voorkomen”

(1999/C 169/08)

Op 22 april 1999 heeft de Raad besloten, overeenkomstig de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling „Landbouw, plattelandontwikkeling, milieu”, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 8 april 1999 goedgekeurd; rapporteur was de heer Nielsen.

Tijdens zijn 363e zitting (vergadering van 28 april 1999) heeft het Economisch en Sociaal Comité het volgende advies met 93 stemmen vóór, bij 3 onthoudingen, goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Krachtens Richtlijn 92/117/EEG van de Raad moeten de lidstaten beschermende maatregelen nemen tegen zoönosen en zoönoseverwekkers bij dieren en in producten van dierlijke oorsprong om door voedsel overgedragen infecties en vergiftigingen te voorkomen. Volgens de richtlijn moet een rapporteringssysteem inzake de incidentie van zoönosen worden opgezet, zodat ook een aantal zich sterk verspreidende serotypes van salmonella bij vermeerderingskoppels van pluimvee bewaakt, bestreden en ten slotte uitgeroeid kunnen worden. Bovendien voorziet de richtlijn in bestrijdingsprogramma's voor andere zoönoseverwekkers dan salmonellabacteriën. De Commissie moet de ontwikkelingen op dit gebied in de gaten houden en onder meer voorstellen doen voor de bestrijding van zoönosen.

1.2. Hoewel de richtlijn met algemene stemmen door de Raad is goedgekeurd, bleek al snel dat niet alle lidstaten in staat waren om de bepalingen ervan toe te passen. Het verplicht slachten of vernietigen van met bepaalde soorten salmonella (*S. Enteritidis* en *S. Typhimurium*) geïnfecteerd pluimvee bleek grote problemen op te leveren. Tot nu toe is de richtlijn nog maar door vier lidstaten volledig uitgevoerd. Hiertoe behoren ook Zweden en Finland, die in 1995, bij hun toetreding tot de Europese Unie, het recht kregen om voor onbepaalde duur

handelsgaranties te eisen. Hoewel de termijnen in 1997 bij Richtlijn 97/22/EEG zijn verlengd, hebben talrijke lidstaten hun plannen om de in de Richtlijn vastgelegde doelstellingen te halen nog steeds niet ingediend en moeten ze ook nog altijd de overeengekomen maatregelen nemen.

1.3. De Commissie wil daarom het tot nu toe gevoerde beleid fundamenteel wijzigen en ook volledig andere doelstellingen kiezen voor haar toekomstige strategie. Het gaat er vooral om dat de lidstaten de nodige flexibiliteit krijgen om gemeenschappelijke doelstellingen te verwezenlijken, dat de verspreiding van zoönoseverwekkers via de handel wordt bestreden, dat maatregelen worden vastgesteld om handelsgeschillen met derde landen te voorkomen, dat het „van boer tot consument”-beginsel wordt toegepast, en dat in dit verband de „principes van een goede veehouderijpraktijk” in acht worden genomen.

1.4. Eigenlijk moest de Commissie uiterlijk 1 januari 1996 een verslag bij de Raad indienen en daarin voorstellen doen voor herziening van de richtlijn in het licht van de opgedane ervaring. Deze termijn is tot 1997 verlengd, maar inmiddels opnieuw met anderhalf jaar overschreden. De Commissie betreurt het nu dat zij door de complexiteit van het onderwerp niet met nieuwe voorstellen kan komen en vindt dat diepgaander onderzoek nodig is. Daarom stelt zij voor de termijn

nogmaals te verlengen; uiterlijk op 31 maart 2000 zou er een verslag met voorstellen aan Raad en Parlement worden toegezonden. Deze maatregelen zouden volgens de Commissie uiterlijk 31 december 2000 door de Raad moeten worden goedgekeurd. Vervolgens dienen de lidstaten uiterlijk 31 mei 2001 aan de richtlijn te voldoen. Derde landen die tot de Unie toetreden, moeten 1 jaar na inwerkingtreding van deze maatregelen aan de richtlijn voldoen.

1.5. De Commissie is van plan extra middelen in te zetten voor de bestrijding van en het toezicht op zoönotische dierenziekten en voor andere programma's om zoönosen te voorkomen. Voor 1999 is een bedrag van 36 miljoen euro uitgetrokken. Verder zijn er referentielaboratoria voor (de epidemiologie van) salmonellabacteriën opgezet waarnaar de nationale laboratoria zich moeten richten wat analysemethoden, vergelijkende tests en cursussen en workshops betreft.

2. Algemene opmerkingen

2.1. In februari 1996, tijdens de discussie over de vorige verlenging van de termijnen, merkte het Comité op dat Richtlijn 92/117/EEG leemtes vertoont en dat de onvolledige toepassing ervan in sommige lidstaten de concurrentieverhoudingen tussen producenten in de EU scheeftrekken⁽¹⁾. Het Comité wees er verder op dat consumenten zich steeds beter bewust werden van het salmonellaprobleem en dat maatregelen nodig waren om ervoor te zorgen dat de volksgezondheid geen gevaar loopt (een in het EG-verdrag neergelegde verplichting). Ook merkte het Comité op dat de controle op salmonellabacteriën in alle lidstaten opgevoerd moest worden. Aangezien er sindsdien niet genoeg vooruitgang is geboekt, zijn deze opmerkingen nu nog even relevant als drie jaar geleden.

2.2. Los van artikel 129 van het EG-verdrag is er de afgelopen jaren naar aanleiding van de BSE-crisis herhaaldelijk op gewezen dat de Unie moet zorgen voor een hoog niveau van consumentenbescherming en voor gezonde voedingsmiddelen. Zoönosen leveren in dit verband de grootste problemen op. Er is geen wetenschappelijk betrouwbaar overzicht van het aantal ziekte- en sterfgevallen in de Unie dat aan zoönosen te wijten is. Slechts een klein gedeelte van het totale aantal ziektegevallen wordt bijgehouden. Met de behandeling van zoönosepatiënten zijn zeer grote bedragen gemoeid. Verder gaan er arbeidsdagen door verloren, ondervinden de patiënten zelf ongemak en overlijden sommigen van hen op relatief jonge leeftijd. Officieus wordt het aantal door salmonellabacteriën veroorzaakte ziektegevallen in de Unie op 200 000 per jaar geschat; aangenomen wordt dat het werkelijke aantal 10 à 50 keer hoger ligt. De rechtstreekse uitgaven bedragen naar schatting 2 à 10 miljard euro per jaar.

2.3. In de meeste lidstaten zijn eieren en gevogelte de belangrijkste oorzaak van salmonella-ziekten bij de mens. Zo vormde *S. enteritidis* ook in 1998 een ernstig probleem in de meeste lidstaten. Waarschijnlijk is de oorzaak hiervan de productie van consumptie-eieren en had een dergelijke ontwikkeling voorkomen kunnen worden als de lidstaten zich aan de oorspronkelijke richtsnoeren hadden gehouden.

2.4. Hoewel enkele particuliere programma's in gang zijn gezet, is het onaanvaardbaar dat een groot aantal lidstaten de richtlijn sinds 1992 slechts in zo'n beperkte mate heeft kunnen toepassen en dat de Commissie deze lidstaten niet veel eerder langs juridische weg tot uitvoering van de betrokken bepalingen heeft gedwongen of adequate wijzigingen heeft voorgesteld. Uit deze gang van zaken blijkt duidelijk dat in de Unie op een onaanvaardbare manier met vastgestelde termijnen wordt omgesprongen; deze worden noch door de Instellingen noch door de lidstaten serieus genomen. Voortaan moeten dan ook termijnen worden vastgesteld die zo realistisch mogelijk zijn, maar dan ook onder geen beding meer overschreden mogen worden.

2.5. De Commissie moet zo snel mogelijk voorstellen doen voor maatregelen om de tekortkomingen van het huidige beleid te verhelpen, waarbij veel kortere termijnen dan tot nog toe moeten worden aangehouden. De nieuwe verlenging van de termijnen zou ertoe kunnen leiden dat diverse lidstaten tot 2001 een afwachtende houding aannemen, waardoor de situatie nog verder zou verslechteren.

2.6. Door veranderingen aan te brengen in de manier waarop diervoer en dieren worden gekocht, stallen worden gedesinfecteerd, enz., en ook door een beter beheer moet een groot aantal zoönosen zoals salmonellabacteriën bij pluimvee, varkens en runderen worden uitgeroeid. Verder dient voorkomen te worden dat tijdens het slachten bijvoorbeeld salmonella uit de neus-/keelholte en darmen terecht komt in het vlees. Ten slotte moet ook bij de verdere verwerking actie worden ondernomen; hygiëne in de keuken is in dit verband van groot belang.

2.7. In de huidige situatie zou de Commissie voor een veel hygiënischer slachtpraktijk kunnen en moeten zorgen; dit duldt geen langer uitstel. De lidstaten die de richtlijnen over zoönosen nog niet hebben uitgevoerd zouden hiertoe dan zo snel mogelijk een plan moeten indienen waarin zij uitleggen hoe zij hun slachtpraktijken willen verbeteren. Omdat de primaire productie ingewikkelder van aard is zouden hiervoor in een later stadium maatregelen kunnen worden uitgewerkt. Het valt echter te vrezen dat een nieuwe strategie op dit gebied buitensporig lang op zich zal laten wachten; vooral met het uitwerken van de principes van een goede veehouderpraktijk zal waarschijnlijk erg veel tijd heengaan.

2.8. Het is van doorslaggevend belang dat de Commissie zo snel mogelijk de beschikbare cijfers over dit onderwerp bekend maakt, zodat het publiek de ontwikkelingen kan volgen en kan zien hoe de situatie in de lidstaten ervoor staat. Tegelijkertijd zal

(1) PB C 97 van 1.4.1996, blz. 29.

hiervan voor de markt, het bedrijfsleven en de consument, die invloed hebben op de hele productie- en distributieketen, een sterke impuls uitgaan.

2.9. De Unie streeft ernaar de veterinaire rechtelijke bepalingen vergaand te harmoniseren. De bestrijding van zoönosen steekt schril af bij de maatregelen die tegen andere besmettelijke dierenziekten worden genomen, vooral met het oog op de werking van de interne markt.

2.10. Een snel optreden is noodzakelijk om twee doelstellingen tegelijk te verwezenlijken: enerzijds moet de vrije handel op de interne markt worden verzekerd, en anderzijds moeten EU-gebieden met een bevredigende zoönose-status gevrijwaard blijven: voorkomen moet worden dat de toestand in die gebieden verslechtert als gevolg van de invoer van producten die met zoönoseverwekkers besmet zijn. Landen die bijvoorbeeld de aanwezigheid van salmonellabacteriën in dierlijke producten tot een minimum hebben teruggebracht zullen uiteraard moeilijk af te wijzen importgaranties eisen voor producten die afkomstig zijn uit andere lidstaten of uit derde landen. Wordt hiervoor geen oplossing gevonden, dan kunnen handelsgaranties nodig blijken, wat weer tot een regionalisering van de interne markt zou kunnen leiden.

2.11. Krachtens artikel 14 van de zoönosen-richtlijn moeten derde landen een plan indienen waarin zij uitleggen welke garanties zij beogen te geven op het gebied van zoönosen en zoönoseverwekkers. Dat is een voorwaarde om toegevoegd te worden aan en gehandhaafd te blijven op de EU-lijst van derde landen die hun producten naar de Unie mogen uitvoeren. Tot nu toe is er echter nog nooit een plan ingediend op grond waarvan men de invoer uit een derde land officieel heeft moeten stopzetten. Voor de lidstaten die verbeteringen hebben doorgevoerd of hier nog mee bezig zijn, brengt de import uit deze derde landen drie gevaren met zich mee: eventuele zoönoseverwekkers kunnen zich verspreiden, er kan onzekerheid ontstaan onder de consumenten en er kunnen onredelijke concurrentiedistorsies optreden. Bovendien is het mogelijk dat derde landen garanties zullen eisen voor producten die zij uit de Unie invoeren.

2.12. Het voorstel om de termijn in ieder geval tot 2002 te verlengen tast voorts de geloofwaardigheid van de Unie tegenover derde landen ernstig aan. Kandidaat-lidstaten, die het „acquis communautaire” dienen over te nemen, zullen maar weinig respect kunnen opbrengen voor de EU-wetgeving op dit zo belangrijk gebied. Hiervan gaat onvermijdelijk een precedentwerking uit, wat een zware wissel trekt op toekomstige ontwikkelingen.

2.13. Om zoönosen bij vee te bestrijden moeten veel antibiotica worden gebruikt. Om het ontstaan van resistente

stammen te voorkomen, dringen diverse internationale instanties erop aan het gebruik van antibiotica zoveel mogelijk te beperken⁽¹⁾. Een intensievere bestrijding van zoönosen in de veehouderij zal dan ook meehelpen om de kans op het ontstaan van antibioticaresistente bacteriën te verkleinen. Dit is niet alleen voor de veehouderij, maar ook voor de volksgezondheid van groot belang.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Er moet zo snel mogelijk worden begonnen met een wetenschappelijke evaluatie van de maatregelen die de lidstaten in het kader van Beschikking nr. 2119/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 september 1998 tot oprichting van een netwerk voor epidemiologische surveillance en beheersing van overdraagbare ziekten in de Europese Gemeenschap⁽²⁾ hebben genomen.

3.2. In zijn advies van februari 1996 riep het Comité de Commissie en de andere betrokken partijen op om een openbare conferentie over het zoönoseprobleem te organiseren. Het Comité herhaalt hier deze oproep, omdat zo'n conferentie de Europese bevolking ervan kan doordringen dat dit probleem aangepakt moet worden. Een en ander zou bijvoorbeeld kunnen worden gecombineerd met de workshops die regelmatig plaatsvinden in het Duitse bondsinstituut voor bescherming van de gezondheid van consumenten en diergeneeskunde (BGVV) in Berlijn.

3.3. Als gevolg van het feit dat het Comité uit diverse belangengroeperingen bestaat, is het erg betrokken bij de bestrijding van en de bescherming tegen zoönosen. Te zijner tijd zou het dan ook graag bij de discussie over dit onderwerp worden betrokken. Dan kan het voorstellen doen om de bestrijding van zoönosen zodanig te verbeteren dat een goede bescherming van de volksgezondheid hand in hand gaat met eerlijke handelsvoorwaarden in de Unie en een billijke concurrentie tussen producenten.

3.4. Verder zou de Commissie tijdens de volgende WTO-onderhandelingen prioritaire aandacht moeten besteden aan de veiligheid van diervoer. Met het oog op de EU-onderhandelingsoppositie op wereldvlak is het noodzakelijk dat de EU wat dit betreft een duidelijk controlebeleid uitwerkt.

4. Conclusie

4.1. Gezien de ingrijpende gevolgen van zoönosen voor de volksgezondheid en de economie valt het te betreuren dat

⁽¹⁾ Zie het ESC-advies van september 1998 getiteld „Antibiotica-resistentie, een gevaar voor de volksgezondheid” (PB C 407 van 28.12.1998, blz. 7) en de conclusies van de in september in Kopenhagen gehouden conferentie over het gevaar van bacteriën.

⁽²⁾ PB L 268 van 3.10.1998.

Commissie en lidstaten niet eerder hebben geprobeerd de doelstellingen van de richtlijn van 1992 te verwezenlijken. Het Comité vraagt zich dan ook af of de vastgestelde termijnen nog verder verlengd moeten worden. De Commissie moet zo snel mogelijk nagaan welke maatregelen de lidstaten nemen om te voorkomen dat zoönosen zich opnieuw verspreiden en onmiddellijk daarna met voorstellen komen om greep op de

situatie te krijgen. Anders valt te vrezen dat de werking van de interne markt zeer ernstige haperingen gaat vertonen. Verder verdient het aanbeveling om de bestaande cijfers openbaar te maken en onverwijld een wetenschappelijke conferentie te houden. Ten slotte is het voor haar betrekkingen met de rest van de wereld van groot belang dat de Unie duidelijkheid verschaft over haar beleid op dit gebied.

Brussel, 28 april 1999.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. RANGONI MACHIAVELLI

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Voorstellen van de Commissie voor de vaststelling van de landbouwprijzen (1999/2000)”⁽¹⁾

(1999/C 169/09)

De Raad heeft op 23 maart 1999 besloten, overeenkomstig de artikelen 43 en 198 van het EG-Verdrag het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de voornoemde voorstellen.

De Afdeling „Landbouw, plattelandontwikkeling, milieu”, die met de voorbereiding van de werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 8 april 1999 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Strasser.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 28 en 29 april 1999 gehouden 363e zitting (vergadering van 28 april) het volgende advies uitgebracht, dat met 90 stemmen vóór en 2 stemmen tegen, bij 4 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inhoud van het Commissievoorstel

1.1. Economische situatie in de landbouw in 1998

1.1.1. Het landbouwjaar 1998 werd gekenmerkt door een duidelijke verslechtering van de situatie op de landbouwmarkten in bepaalde productiesectoren. Vooral de varkensvlees- en de rundvleessector hebben te lijden gehad onder de economische en financiële crisis in enkele derde landen.

1.1.2. Ten gevolge van twee opeenvolgende recordoogsten daalden de wereldmarktprijzen van granen tot het laagste peil sedert vijf jaar. De groei van de wereldvraag is vertraagd. De interventievoorraden, vooral die van gerst en rogge, zijn tegen het eind van 1998 tot 16 miljoen ton aangegroeid, wat een daling van de marktprijzen tot gevolg had.

1.1.3. De prijzen van de meeste producten zijn gedaald. Alleen in de sectoren fruit (met uitzondering van citrusvruchten), wijn, aardappelen en rundvlees werden hogere producentenprijzen dan in het jaar daarvoor genoteerd.

1.2. Ontwikkeling van de landbouwproductie

1.2.1. Met een oogst van ongeveer 208 miljoen ton (+ 2,1 % t.o.v. 1997) heeft de productie van granen in 1998 een nieuw record bereikt, en wel door een stijging van de fysieke opbrengst met 4,2 %. Ook de productie van oliehoudende zaden was in 1998 hoger dan het jaar daarvoor: 15,5 miljoen ton (+ 6,5 %), waarvan 14,2 miljoen ton voor voedingsdoeleinden.

1.2.2. De productie van zowel suikerbieten (inkrimping van het areaal met 7,5 % en daling van de opbrengst met 5 %) als olijfolie (– 500 000 ton) is sterk gedaald.

1.2.3. De melkproductie zou licht zijn gedaald (tot 120 miljoen ton), terwijl de rundvleesproductie (7,5 miljoen ton) met 4,2 % afgenomen zou zijn.

1.2.4. Daarentegen wordt ervan uitgegaan dat de varkensvleesproductie met 6,5 %, de productie van slachtpluimvee met 2,1 % en de productie van schapen- en geitenvlees met 2,9 % zijn gestegen.

⁽¹⁾ PB C 59 van 1.3.1999, blz. 1-27.